

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

19 юли 2012 година*

„Съдебно сътрудничество по граждански дела — Регламент (ЕО) № 44/2001 — Компетентност при индивидуални трудови договори — Договор, сключен с посолство на трета държава — Имунитет на държавата работодател — Понятие за клон, агенция или друго представителство по смисъла на член 18, параграф 2 — Съвместимост с член 21 на споразумение за предоставяне на компетентност на съдилища на третата държава“

По дело C-154/11

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg (Германия) с акт от 23 март 2011 г., постъпил в Съда на 29 март 2011 г., в рамките на производство по дело

Ahmed Mahamdia

срещу

Алжирска демократична народна република,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: г-н V. Skouris, председател, г-н A. Tizzano, г-н K. Lenaerts, г-н J.-C. Bonichot, председатели на състав, г-н A. Rosas, г-жа R. Silva de Lapuerta, г-н E. Levits, г-н A. Ó Caoimh, г-н L. Bay Larsen, г-н T. von Danwitz, г-н Ал. Арабаджиев, г-жа С. Toader (докладчик) и г-н C. G. Fernlund, съдии,

генерален адвокат: г-н P. Mengozzi,

секретар: г-н A. Calot Escobar,

като има предвид писмените становища, представени:

- за Алжирска демократична народна република, от B. Blankenhorn, Rechtsanwalt,
- за испанското правителство, от г-жа S. Centeno Huerta, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от г-н M. Wilderspin и г-жа A.-M. Rouchaud-Joët, в качеството на представители,
- за Конфедерация Швейцария, от г-н D. Klingele, в качеството на представител,

* Език на производството: немски.

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 24 май 2012 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 18, параграф 2 и член 21 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Mahamdia, назначен на работа в посолството на Алжирската демократична народна република в Берлин (Германия), и неговия работодател.

Правна уредба

Международно право

Виенска конвенция

- 3 Съгласно член 3, параграф 1 от сключената във Виена на 18 април 1961 г. Виенска конвенция за дипломатическите отношения:

„Функциите на дипломатическото представителство се състоят по-специално в следното:

- a) в представяване на изпращащата държава в приемащата държава;
- b) в защитаване в приемащата държава на интересите на изпращащата държава и на нейните граждани в границите, допускани от международното право;
- c) във водене на преговори с правителството на приемащата държава;
- d) в изясняване с всички законни средства на условията и развитието на събитията в приемащата държава и съобщаването за тях на правителството на изпращащата държава;
- e) в насърчаване на приятелските отношения между изпращащата държава и приемащата държава и в развиване на техните взаимоотношения в областта на икономиката, културата и науката“.

Право на Съюза

Регламент № 44/2001

4 Съгласно съображение 2 от Регламент № 44/2001:

„Някои различия между националните норми, които са приложими по отношение на компетентността и признаването на съдебни решения, затрудняват гладкото функциониране на вътрешния пазар. Затова от съществено значение са разпоредбите за уеднаквяване на правилата за конфликт на юрисдикции по граждански и търговски дела [...]“.

5 Съображения 8 и 9 от този регламент, които се отнасят до разпоредбите, засягащи ответниците с местоживееене в трета държава, имат следната редакция:

„(8) Трябва да съществува връзка между производствата, по отношение на които се прилага настоящият регламент, както и територията на държавите членки, които са обвързани от настоящия регламент. Съответно трябва да се прилагат общи правила за компетентността, когато ответникът има местоживееене в някоя от тези държави членки.

(9) Ответник, който няма местоживееене в държава членка, като правило е субект на националните правила за компетентност, приложими на територията на държава членка на сезирания съд, докато ответник с местоживееене в държава членка, която не е обвързана по настоящия регламент, трябва да остане субект на Брюкселската конвенция“.

6 Съображение 13 от посочения регламент, отнасящо се по-специално до правилата за компетентност в областта на индивидуалните трудови договори, гласи:

„Във връзка със застраховането, потребителските договори и трудовата заетост, по-слабата страна трябва да бъде защитена от правила за компетентност, които са в по-висока степен благоприятни за нейните интереси, отколкото предвиждат общите правила“.

7 Член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001, определя неговото приложно поле *ratione materiae*, както следва:

„Настоящият регламент се прилага по граждански и търговски дела, независимо от естеството на съда или правораздавателния орган. Той не обхваща по специално данъчни, митнически или административни дела“.

8 По отношение на исковете, предявени срещу лице с местоживееене в трета държава, член 4, параграф 1 от този регламент предвижда:

„Ако ответникът няма местоживееене в държава членка, компетентността на съдилищата на всяка държава членка, при условията на членове 22 и 23, се определя от правото на тази държава членка“.

9 Съгласно член 5, точка 5 от посочения регламент срещу лице, което има местоживееене в държава членка, може да бъде предявен иск в друга държава членка „по отношение на спорове, произтичащи от дейността на клон, агенция или друг вид представителство — в съдилищата на мястото, където е разположен клонът, агенцията или представителството“.

10 Раздел 5 от глава II на Регламент № 44/2001, състоящ се от членове 18—21, определя правилата за компетентност по отношение на споровете, имащи за предмет индивидуални трудови договори.

11 Член 18 от Регламент № 44/2001 има следното съдържание:

„1. По дела във връзка с индивидуални трудови договори компетентността се определя от разпоредбите на настоящия раздел, без да се засягат разпоредбите на член 4 и член 5, точка 5.

2. Когато работник или служител сключи индивидуален трудов договор с работодател, който няма местоживееене в държава членка, но има клон, агенция или друго представителство в някоя от държавите членки, работодателят по отношение на спорове, възникнали във връзка с дейността на клона, агенцията или представителството, се счита за имащ местоживееене в тази държава членка“.

12 Член 19 от регламента предвижда:

„Срещу работодател с местоживееене в държава членка може да бъде предявен иск:

- 1) в съдилищата на държавата членка, където има местоживееене, или
- 2) в друга държава членка:
 - а) в съдилищата по мястото, където работодателят обичайно осъществява дейността си, или в съдилищата по мястото, където последно е осъществявал дейност, или
 - б) ако работникът или служителят не осъществява обичайно или не е осъществявал обичайно дейността си в никоя държава, в съдилищата по мястото, където дейността, за която е нает работникът или служителят, е разположена или е била разположена“.

13 Член 21 от посочения регламент гласи:

„Разпоредбите на настоящия раздел могат да се дерогират само със споразумение за предоставяне на компетентност:

- 1) което е сключено след възникването на спора, или
- 2) което допуска работникът или служителят да заведат дело в съдилища, различни от тези, указани в настоящия раздел“.

Германско право

14 Член 25 от Основния закон на Федерална република Германия (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland) гласи:

„Общите правила на международното право са част от федералното право. Те имат предимство пред законите и непосредствено поражда права и задължения за лицата, пребиваващи на територията на федералната територия“.

15 Член 18 от Закона за съдебната власт (Gerichtsverfassungsgesetz) в неговата редакция, публикувана на 9 май 1975 г. (наричан по-нататък „GVG“) предвижда:

„Съгласно Виенската конвенция за дипломатическите отношения от 18 април 1961 г. сътрудниците на дипломатическите представителства, попадащи в приложното поле на настоящия закон, членовете на техните семейства и частните им домашни работници се ползват с имунитет по отношение на германските юрисдикции. [...]“.

16 Член 20 от GVG гласи:

„1. Представителите на други държави и придружаващите ги лица, които пребивават по официална покана на Федерална република Германия съгласно настоящия закон, също се ползват с имунитет по отношение на германските юрисдикции.

2. С имунитет по отношение на германските юрисдикции се ползват освен лицата по параграф 1 от настоящия член и по членове 18 и 19, и лицата, за които това е предвидено от общите правила на международното право, съдържащи се в международноправни споразумения или други правни разпоредби“.

17 Член 38, параграф 2 от германския граждански процесуален кодекс (Zivilprozessordnung) в неговата редакция, публикувана на 5 декември 2005 г. (наричан по-нататък „ZPO“), озаглавен „Допустими споразумения за предоставяне на компетентност“, гласи:

„Компетентност на първоинстанционен съд може да се определи и по споразумение, когато поне спрямо едно от сключилите го лица германските съдилища не са компетентни съгласно общите правила за подсъдност. Споразумението трябва да бъде сключено в писмена форма, а когато е устно, трябва да бъде потвърдено писмено. [...]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

18 Пребиваващият в Германия г-н Mahamdia има алжирско и германско гражданство. На 1 септември 2002 г. той сключва с министерството на външните работи на Алжирската демократична народна република договор за назначаване като договорно нает служител за една година, с възможност за подновяване, на длъжността шофьор на автомобил в посолството на тази държава в Берлин.

19 В съставения на френски език договор е включена следната клауза за предоставяне на компетентност:

„VI. Уреждане на спорове

При различие в становищата или при спор, произтичащи от настоящия договор, компетентност за разглеждане имат само алжирските съдилища“.

20 Видно от преюдициалното запитване, г-н Mahamdia е следвало в изпълнение на своите функции да превозва гости, служители на посолството и — по заместване — посланика. Освен това той е трябвало да доставя кореспонденцията на посолството до германски адресати и до съответния пощенски клон. Дипломатическата поща е била приемана и съответно препращана от друг служител на посолството, който от своя страна е бил превозван от г-н Mahamdia. От преюдициалното запитване става ясно също, че страните спорят по въпроса дали той е извършвал и услуги по устен превод.

21 На 9 август 2007 г. г-н Mahamdia предявява иск срещу Алжирската демократична народна република пред Arbeitsgericht Berlin (Германия), претендирайки възнаграждение за допълнителните часове положен труд, които твърди, че е осъществил в периода 2005—2007 г.

22 На 29 август 2007 г. г-н Mahamdia е уволнен с писмо на временно управляващия посолството, считано от 30 септември 2007 г.

- 23 Ищецът подава допълнително искане към основната си претенция пред Arbeitsgericht Berlin, с което, от една страна, оспорва законосъобразността на прекратяването на своя трудов договор и от друга, претендира да получи обезщетението за неспазено предизвестие за уволнение, като бъде оставен да изпълнява заеманата от него длъжност до приключване на спора.
- 24 В рамките на образуваното във връзка с уволнението производство Алжирската демократична народна република прави възражение за неподсъдност на германските съдилища, позовавайки се на международните правила относно съдебния имунитет и на съдържащата се в трудовия договор клауза за предоставяне на компетентност.
- 25 С решение от 2 юли 2008 г. Arbeitsgericht Berlin уважава възражението, вследствие на което отхвърля искането на г-н Mahamdia. Посоченият съд приема, че съгласно правилата на международното право държавите имат съдебен имунитет при упражняване на техните суверенни права и че германските съдилища нямат компетентност по отношение на действията на ищеца, които били функционално свързани с дипломатическата дейност на посолството.
- 26 Ищецът в главното производство обжалва това решение пред Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg, който отменя частично решението на Arbeitsgericht Berlin с решение от 14 януари 2009 г.
- 27 В него се посочва, че като шофьор в посолството дейността на ищеца не спадала към упражняването на публична власт от държавата ответник, а била спомагателна дейност по отношение на упражняването на нейния суверенитет. Поради това в дадения спор Алжирската демократична народна република не се ползвала с имунитет. Освен това съдът приема, че германските съдилища нямат компетентност да се произнесат по спора, тъй като посолството представлявало „представителство“ по смисъла на член 18, параграф 2 от Регламент № 44/2001. Следователно правилата на член 19 от този регламент били неприложими. В това отношение се подчертава, че макар действително „представителството“ обикновено да е място за извършване на търговска дейност, член 18, параграф 2 от Регламент № 44/2001 следвало да се приложи по отношение на посолството, щом, от една страна, регламентът не съдържа никаква разпоредба, по силата на която дипломатическите представителства на държавите да бъдат изключени от неговото приложно поле, и от друга страна, всяко посолство има собствена служба, която сключва по независим начин договори, включително в гражданскоправната област, каквито са трудовите договори.
- 28 Също така Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg отхвърля предвидената в разглеждания трудов договор клауза за предоставяне на компетентност. Той приема, че тя не отговаря на условията по член 21 от Регламент № 44/2001, тъй като не е сключена преди възникването на спора и отправя работника или служителя изключително към алжирските съдилища.
- 29 Алжирската демократична народна република подава касационна жалба пред Bundesarbeitsgericht, позовавайки се на съдебния имунитет, с който следва да се ползва, както и на клаузата за предоставяне на компетентност.
- 30 С решение от 1 юли 2010 г. Bundesarbeitsgericht касира обжалваното решение и връща делото на Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg. По-специално Bundesarbeitsgericht дава указания на запитващата юрисдикция въз основа на представените доказателства да направи квалификация на дейностите на ищеца в главното производство, по-точно на дейността, която се отнася до осъществяването на устни преводи, за да установи дали тя би могла да се приеме за част от суверенните функции на държавата — ответник в главното производство. Освен това, ако се окаже, че тази държава не се ползва със съдебен имунитет, той указва на Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg да определи компетентния да се произнесе по спора в главното

производство съд, вземайки под внимание по-специално член 18, параграф 2 от Регламент № 44/2001, както и член 7 от Европейската конвенция за имунитета на държавите, изготвена в рамките на Съвета на Европа и открита за подписване от държавите на 16 май 1972 г. в Базел.

- 31 Що се отнася до приложимото към договора в главното производство право, Bundesarbeitsgericht решава, че апелативният съд следва да установи дали при липсата на изричен избор от страните те мълчаливо са приели приложимо към договора право да е алжирското право. В това отношение насока са могли да дадат обстоятелства, каквито са езикът на договора, произходът на ищеца или естеството на неговата дейност.
- 32 В акта за преюдициално запитване Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg приема, че съгласно член 25 от Основния закон на Федерална република Германия държавите могат да противопоставят съдебния имунитет само при спорове, които се отнасят до упражняването на техния суверенитет. Според съдебната практика на Bundesarbeitsgericht обаче за споровете в областта на трудовото право между служители на посолство и съответната държава съдебна компетентност имат германските съдилища, когато лицето не е осъществявало в полза на наелата го държава дейности, които се отнасят до упражняването от нея на суверенни функции.
- 33 В случая запитващата юрисдикция „презюмира“, че г-н Mahamdia не е осъществявал подобни дейности, тъй като Алжирската демократична народна република не е доказала неговото участие в посочените функции.
- 34 Освен това юрисдикцията счита, че съдебната компетентност на германските съдилища следва от членове 18 и 19 от Регламент № 44/2001, но с оглед приложението на тези разпоредби трябва да се установи дали посолството представлява „клон, агенция или друго представителство“ по смисъла на член 18, параграф 2 от този регламент. В действителност само в такъв случай Алжирската демократична народна република би могла да се разглежда като работодател с местоживееене в държава членка.
- 35 Освен това в такъв случай, за да се отклони компетентността на германските съдилища, съгласно член 21, точка 2 от Регламент № 44/2001 клаузата за предоставяне на компетентност, съдържаща се в разглеждания в главното производство договор, по начало не би следвало да бъде приложима.
- 36 Въз основа на тези съображения Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Представлява ли „клон, агенция или друго представителство“ по смисъла на член 18, параграф 2 от Регламент № 44/2001 [...] намиращото се в държава членка посолство на държава, която не попада в приложното поле на този регламент [...]?
- 2) При положителен отговор на първия въпрос, може ли със сключено преди възникването на спора споразумение за предоставяне на компетентност да се обоснове компетентността на съд, който не попада в приложното поле на Регламент № 44/2001, когато със същото се изключва компетентността, основана на членове 18 и 19 от Регламент № 44/2001?“

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 37 Със своя първи преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да установи по същество дали член 18, параграф 2 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че дадено посолство представлява „представителство“ съгласно тази разпоредба и дали следователно този регламент е приложим за определяне на юрисдикцията, компетентна да разгледа предявен срещу трета държава иск от служител на намиращо се в държава членка посолство на третата държава.
- 38 В началото следва да се отбележи, че Регламент № 44/2001, който въвежда правилата за определяне на компетентността на съдилищата на държавите членки, е приложим спрямо всички спорове по граждански и търговски дела с изключение на някои изрично посочени в регламента области. Видно от точка 10 от настоящото съдебно решение, раздел 5 от глава II на регламента, състоящ се от членове 18—21, определя правилата за компетентност по отношение на споровете, имащи за предмет индивидуални трудови договори.
- 39 Що се отнася до териториалния обхват на Регламент № 44/2001, от неговото съображение 2 и от Становище 1/03 от 7 февруари 2006 г. (Recueil, стр. I-1145, точка 143) следва, че този регламент има за цел да уеднакви правилата за компетентност на държавите членки както по отношение на вътрешните за Съюза спорове, така и на тези, които съдържат международен елемент, с цел да се отстранят пречките пред функционирането на вътрешния пазар, които могат да са следствие от различията между националните законодателства в тази област.
- 40 Всъщност Регламент № 44/2001, и в частност съдържащата член 18 глава II, въвежда набор от правила, образувачи цялостна система, която се прилага не само спрямо отношенията между различните държави членки, но също спрямо отношенията между държава членка и трета държава (вж. Становище 1/03, посочено по-горе, точка 144).
- 41 По-точно член 18, параграф 2 от регламента предвижда, че когато работник или служител сключи индивидуален трудов договор с работодател, който има местоживееие извън територията на Европейския съюз, но има клон, агенция или друго представителство в някоя държава членка, работодателят трябва да се счита за имащ местоживееие в тази държава предвид определянето на компетентната юрисдикция.
- 42 За да се осигури пълното действие на регламента, и по-точно на посочения член 18, съдържащите се в него правни понятия трябва да се тълкуват самостоятелно по начин, който да бъде общ за всички държави (вж. в този смисъл, по-специално относно тълкуването на Брюкселската конвенция, Решение от 22 ноември 1978 г. по дело Somafer, 33/78, Recueil, стр. 2183, точка 8).
- 43 В частност, за да се определят елементите, които характеризират съдържащите се в член 18, параграф 2 от Регламент № 44/2001 понятия „клон“, „агенция“ и „друго представителство“, при липсата на указание в текста на регламента следва да се има предвид целта на тези разпоредба.
- 44 Относно споровете, свързани с трудови договори, раздел 5 от глава II на Регламент № 44/2001 въвежда редица правила, които, видно от съображение 13 от регламента, имат за цел да защитят по-слабата страна по договора чрез правила относно компетентността, които са по-благоприятни за интересите на тази страна (вж. в този смисъл Решение от 22 май 2008 г. по дело Glaxosmithkline и Laboratoires Glaxosmithkline, C-462/06, Сборник, стр. I-3965, точка 17).

- 45 Те дават възможност по-специално на работника или служителя да предяви иск срещу своя работодател пред юрисдикцията, която счита за най-близка до своите интереси, като му признават възможността да предяви иск пред юрисдикция на държавата, в която е неговото местоживееене, в държавата, в която обичайно полага труд, или в държавата, в която е установен работодателят. Разпоредбите от посочения раздел ограничават също така възможността за избор на съд от страна на насочилия действията си срещу работника или служителя работодател, както и възможността за дерогиране от определените в регламента правила на подсъдност.
- 46 Както следва от практиката на Съда по отношение на привилата за подсъдност в областта на трудовите договори, които се съдържат в Брюкселската конвенция (вж. Решение от 26 май 1982 г. по дело *Ivenel*, 133/81, Recueil, стр. 1891, точка 14, Решение от 13 юли 1993 г. по дело *Mulox IBC*, C-125/92, Recueil, стр. I-4075, точка 18, Решение от 9 януари 1997 г. по дело *Rutten*, C-383/95, Recueil, стр. I-57, точка 22 и Решение от 10 април 2003 г. по дело *Pugliese*, C-437/00, Recueil, стр. I-3573, точка 18), разпоредбите на раздел 5 от глава II на Регламент № 44/2001 трябва да се тълкуват, като се държи сметка за грижата да се осигури адекватна защита на работника или служителя в качеството му на по-слаба договаряща страна.
- 47 Освен това, за да се осигури приемствеността между този регламент и Брюкселската конвенция, съдържащите с в тях понятия „клон“, „агенция“ и „друго представителство“ трябва да се тълкуват съгласно критериите, установени от Съда в неговата съдебна практика по член 5, точка 5 от посочената Брюкселска конвенция, в която се съдържат същите понятия и се извеждат правилата за специална компетентност, отнасящи се до спорове, засягащи дейността на вторично седалище на предприятие. Впрочем тази разпоредба е възпроизведена буквално в член 5, точка 5 от Регламент № 44/2001.
- 48 При тълкуването на понятията „клон“, „агенция“ и „друга представителство“ Съдът е установил два критерия, които определят дали даден иск по отношение на дейността на някое от тези разновидности на предприятието е свързан с определена държава членка. На първо място, понятието за „клон“, „агенция“ и „друга представителство“ предполага съществуването на център на стопанска дейност, който за външния свят се явява трайно продължение на организацията майка. Този център трябва да има управление и да е материално оборудван за водене на преговори с трети лица, така че последните да не трябва да се обръщат пряко към организацията майка (вж. Решение от 18 март 1981 г. по дело *Blanckaert & Willems*, 139/80, Recueil, стр. I-819, точка 11). На второ място, спорът трябва да се отнася до действия, свързани с дейността на тези единици или до поети от тях задължения от името на организацията майка, когато тези задължения трябва да се изпълнят в държавата, в която единиците се намират (вж. в този смисъл Решение по дело *Somafer*, посочени по-горе, точка 13).
- 49 Във връзка с главното производство най-напред следва да се припомни, че функциите на дадено посолство съгласно член 3 от Виенската конвенция се състоят преди всичко в представяването на изпращащата държава, в защитата на нейните интереси, както и в насърчаване на отношенията с приемащата държава. При упражняване на тези функции посолството, както всяка друга обществена институция, може да действа *iure gestionis* и да стане носител на права и задължения с гражданскоправен характер вследствие по-конкретно на сключването на частноправни договори. Такъв е случаят, когато то сключва трудови договори с лица, изпълняващи функции, които не се отнасят до упражняването на публична власт.
- 50 По отношение на посочения в точка 48 от настоящото решение първи критерий трябва да се посочи, че дадено посолство може да се приравни на център на стопанска дейност, който се проявява трайно пред външния свят и допринася за разпознаването и представянето на държавата, от която произхожда.

- 51 Що се отнася до посочения в споменатата точка от решението втори критерий, очевидно предметът на спора в главното производство, а именно наличието на спор в областта на трудовите отношения, показва съществуването на достатъчна връзка с функционирането на разглежданото посолство предвид управлението на неговия персонал.
- 52 Поради това по отношение на сключените от дадено посолство от името на държавата трудови договори това посолство е „представителство“ по смисъла на член 18, параграф 2 от Регламент № 44/2001, доколкото функциите на работниците, с които то е сключило договори, са свързани с осъществяваната от посолството в приемащата държава дейност по управление.
- 53 Пред германските съдилища, както и в представените в хода на настоящото преюдициално производство становища Алжирската демократична народна република твърди, че да се признае компетентността на юрисдикция от приемащата дадено посолство държава, би означавало да не се зачетат правилата на международното обичайно право по отношение на съдебния имунитет и че предвид тези правила Регламент № 44/2001, и по-специално неговият член 18, не бил приложим при спор като този в главното производство.
- 54 В това отношение следва да се посочи, че общопризнатите принципи на международното право в областта на съдебния имунитет изключват възможността срещу държава да бъде предявен иск пред юрисдикция на друга държава във връзка със спор като този в главното производство. Подобен съдебен имунитет на държавите е признат от международното право и се основава на принципа *par in parem non habet imperium*, доколкото дадена държава не може да бъде подчинена на юрисдикцията на друга държава.
- 55 Въпреки това, както посочва генералният адвокат в точки 17—23 от своето заключение, според сегашното състояние на международната практика този имунитет няма абсолютна стойност, но е общопризнат, когато спорът се отнася до осъществени *iure imperii* действия, които изразяват суверенитет. От друга страна, той може да бъде изключен, когато искът се отнася до осъществени *iure gestionis* действия, които не се отнасят до упражняването на публична власт.
- 56 Поради това, с оглед на съдържанието на посочения принцип на международното обичайно право относно съдебния имунитет на държавите, следва да се приеме, че той допуска приложението на Регламент № 44/2001 в спор като този в главното производство, в който работник или служител претендира изплащането на обезщетение и оспорва прекратяването на трудовият договор, който той е сключил с дадена държава, когато сезираната юрисдикция установи, че осъществените от работника или служителя функции не се отнасят до упражняването на публична власт, или когато няма опасност искът да засегне интереси на държавата в областта на сигурността. Въз основа на този извод сезираната със спор като този в главното производство юрисдикция може да приеме също, че спорът попада в материалния обхват на Регламент № 44/2001.
- 57 С оглед на посоченото на първия въпрос трябва да се отговори, че член 18, параграф 2 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че намиращо се на територията на държава членка посолство на трета държава е „представителство“ по смисъла на тази разпоредба в спор относно трудов договор, сключен от посолството от името на изпращащата държава, когато осъществените от работника или служителя функции не се отнасят до упражняването на публична власт. Сезираната национална юрисдикция следва да определи точното естество на осъществените от работника или служителя функции.

По втория въпрос

- 58 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска да установи по същество дали член 21, точка 2 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че тази разпоредба е приложима по отношение на сключено преди възникването на даден спор споразумение за предоставяне на компетентност, когато споразумението признава изключителна компетентност на съд, попадащ извън приложното поле на регламента, като отстранява компетентността, основана на специалните правила на членове 18 и 19 от този регламент.
- 59 Алжирската демократична народна република счита, че посоченият член 21 допуска посредством съдържаща се в трудов договор клауза страните да определят юрисдикцията на трета държава като компетентна за разрешаването на свързани с този договор спорове. В случая изборът не съдържа никакво неудобство за работника или служителя и съвпадал с волята на страните по договора да приложат по отношение на него правото на тази държава.
- 60 Както следва от съображение 13 от Регламент № 44/2001, специалните правила на раздел 5 от глава II имат за цел осигуряването на адекватна защита на работника или служителя. Съгласно припомнената в точка 46 от настоящото решение практика на Съда тази цел трябва да се има предвид при тълкуването на тези правила.
- 61 Член 21 от Регламент № 44/2001 ограничава възможността страните по трудов договор да сключват споразумение за предоставяне на компетентност. По този начин подобно споразумение трябва да е било сключено след възникването на спора или, когато то е сключено преди това, трябва да позволява на работника или служителя да сезира съдилища, различни от тези, на които правилата възлагат компетентност.
- 62 Предвид целта на член 21 от Регламент № 44/2001 това последно условие, както посочва генералният адвокат в точки 58 и 59 от заключението си, следва да се разбира в смисъл, че такова сключено преди възникването на спора споразумение трябва да възлага компетентността за разглеждане на предявения от работника или служителя иск на съдилища, които се явяват допълнителни на съдилищата, предвидени в членове 18 и 19 от Регламент № 44/2001. Следователно действието на това споразумение е не да изключи компетентността на последните, а да разшири възможността на работника или служителя да избира между няколко имащи компетентност юрисдикции.
- 63 Освен това от текста на член 21 от Регламент № 44/2001 следва, че споразумения за предоставяне на компетентност могат да „допуснат“ завеждането на дело от работника или служителя в съдилища, различни от указаните в членове 18 и 19. Следователно тази разпоредба не може да се тълкува в смисъл, че е възможно едностранното прилагане на клауза за предоставяне на компетентност, с което да се забрани на работника или служителя да сезира компетентните съдилища съгласно посочените членове 18 и 19.
- 64 Всъщност припомнената в точки 44 и 46 от настоящото решение цел да се защити работникът или служителят в качеството му на по-слаба договаряща страна, не би била засегната, ако предвиденият с оглед осигуряването на тази защита съд съгласно членове 18 и 19 можеше да бъде отклонен чрез договорена преди възникването на спора клауза за предоставяне на компетентност.
- 65 Освен това нито от съдържанието, нито от целта на член 21 от Регламент № 44/2001 не следва, че подобно споразумение не би могло да възложи компетентността на съдилищата на трета държава, стига то да не изключва компетентността, която е призната въз основа на разпоредбите на регламента.

66 С оглед изложеното дотук на втория въпрос следва да се отговори, че член 21, точка 2 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че сключено преди възникването на даден спор споразумение за предоставяне на компетентност попада в приложното поле на тази разпоредба, ако то предоставя възможност на работника или служителя да сезира, освен обикновено компетентните съгласно специалните правила на членове 18 и 19 от този регламент, и други съдилища, включително евентуално намиращи се извън Съюза юрисдикции.

По съдебните разноски

67 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

- 1) **Член 18, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че намиращо се на територията на държава членка посолство на трета държава е „представителство“ по смисъла на тази разпоредба в спор относно трудов договор, сключен от посолството от името на изпращащата държава, когато осъществените от работника или служителя функции не се отнасят до упражняването на публична власт. Сезираната национална юрисдикция следва да определи точното естество на осъществените от работника или служителя функции.**
- 2) **Член 21, точка 2 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че сключено преди възникването на даден спор споразумение за предоставяне на компетентност попада в приложното поле на тази разпоредба, ако то предоставя възможност на работника или служителя да сезира, освен обикновено компетентните съгласно специалните правила на членове 18 и 19 от този регламент, и други съдилища, включително евентуално намиращи се извън Съюза юрисдикции.**

Подписи